

Sygn. akt X U 804/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2018r.

**Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Chlipała – Koziół

Protokolant: Katarzyna Kunik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 czerwca 2018 r. we W.

połączonych spraw z odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 24.10.2017 r. znak: (...)

oraz z dnia 20.11.2017 r. znak (...)

o zasiłek chorobowy

I. **zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 24.10.2017 r. ((...)) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni A. W. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 19.09.2017 r. do 30.10.2017 r.;**

II. **zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 20.11.2017 r. (znak (...)) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni A. W. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 1.09.2017 r. do 18.09.2017 r.;**

III. **zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawczyni kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w obu połączonych sprawach.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni **A. W.** wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.:

- z 24 października 2017 r. znak (...) odmawiającej jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 19 września 2017 r. do 31 października 2017 r. (sygn. akt X U 804/17),

- z 20 listopada 2017 r. znak (...) odmawiającej jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 września 2017 r. do 18 września 2017 r. (sygn. akt X U 23/18)

i domagała się ich zmiany poprzez przyznanie jej spornych świadczeń.

Uzasadniając odwołania ubezpieczona podniosła, że organ rentowy wydał zaskarżone decyzje z naruszeniem zasady równego traktowania wyrażonej w Konstytucji, ponieważ stawia ją jako byłego funkcjonariusza służby

celno-skarbowej w gorszej sytuacji niż osoby, których stosunek pracy oparty jest na przepisach Kodeksu pracy. Zasiłki chorobowe wypłacane po okresie ustania ubezpieczenia chorobowego są świadczeniami udzielanymi po ustaniu okresu objętego składką na ubezpieczenie, tj. bez ekwiwalentu wyrażonego w tej składce - nawet w przypadku pracowników objętych Kodeksem pracy. Celem takiego uregulowania jest zabezpieczenie materialne osoby korzystającej ze zwolnienia chorobowego na wypadek czasowej niezdolności do pracy jednocześnie powodującej brak możliwości poszukiwania pracy po ustaniu zatrudnienia jako środek gwarancyjny i ochronny zabezpieczający środki utrzymania osoby i jej rodziny na czas choroby uniemożliwiającej poszukiwanie nowego źródła dochodu. Organ rentowy nie wziął pod uwagę, że stosunek służbowy funkcjonariusza jest wyjątkowym stosunkiem zatrudnienia, powodującym ograniczenia dla osoby będącej funkcjonariuszem, w związku z czym uzasadnione jest zastosowanie wykładni systemowej do interpretacji art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej, zwłaszcza że zgodnie z art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej na czas służby podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, natomiast jej niezdolność do pracy z powodu choroby powstała przed zwolnieniem ze służby (k. 3-4 oraz k. 3-4 w aktach sprawy o pierwotnej sygnaturze X U 23/18).

Odpowiadając na odwołania organ rentowy **Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.** wniósł o ich oddalenie z uwagi na brak podstaw prawnych do ich uwzględnienia.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy zarzucił, że ubezpieczona A. W. była ubezpieczona kodem (...) i nie podlegała ubezpieczeniu chorobowemu. Jako funkcjonariusz służby celnej nie została zgłoszona do ubezpieczenia chorobowego oraz żadna składka na ubezpieczenie chorobowe z powyższego tytułu nie została za nią odprowadzona. Ubezpieczona od 1 lipca 2000 r. była jedynie zgłaszana do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, wypadkowego oraz zdrowotnego. W związku z tym, że funkcjonariusz celny, którego stosunek służbowy wygasł z dniem 31 sierpnia 2017 r. nie podlegał ubezpieczeniu chorobowemu, nie nabywa prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego. Mając powyższe na uwadze ubezpieczona nie ma prawa do zasiłku chorobowego za sporny okres (k. 7-8 oraz k. 8-9 w aktach sprawy X U 23/18).

Zarządzeniem z 21 maja 2018 r. sprawa z odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z 20 listopada 2017 r. znak (...) (sygn. akt X U 23/18) została połączona ze sprawą z odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z 24 października 2017 r. znak (...) (sygn. akt X U 804/17), celem ich wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia po sygn. akt X U 804/17 (k. 21 w aktach sprawy X U 23/18).

Na rozprawie 20 czerwca 2018 r. pełnomocni ubezpieczonej złożył wniosek o zwrot kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. W. od listopada 1992 r. pełniła służbę w U. C. w G., następnie od 2001 r. była zatrudniona w I. C. w G., a od 1 marca 2017 r. do 31 sierpnia 2017 r. pełniła służbę w Izbie Administracji Skarbowej w G.. W momencie zwolnienia ze służby zajmowała stanowisko młodszego eksperta służby celnej i posiadała stopień służbowy komisarza celnego. Jako funkcjonariusz celny była ubezpieczona z kodem (...) i nie podlegała ani nie była zgłoszona do ubezpieczenia chorobowego.

Bezpośrednio przed zwolnieniem ze służby oraz po zwolnieniu ze służby, ubezpieczona przebywała nieprzerwanie na zwolnieniu lekarskim między innymi w następujących okresach:

- od 8 sierpnia 2017 r. do 29 sierpnia 2017 r.,
- od 30 sierpnia 2017 r. do 18 września 2017 r.,
- od 19 września 2017 r. do 30 września 2017 r.,

- od 1 października 2017 r. do 30 października 2017 r.

Za okres zwolnienia lekarskiego przypadającego do 31 sierpnia 2017 r. włącznie ubezpieczona otrzymała świadczenie chorobowe wypłacone jej przez (...) w G.

W dniu 27 września 2017 r. ubezpieczona złożyła w oddziale organu rentowego oświadczenie ZUS Z-10.

Dowody:

- Okoliczności bezsporne, a nadto dokumenty w aktach sprawy oraz w aktach ZUS.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. z Dz. U. z 2017 r., poz. 1368 ze zm., zwanej dalej ustawą), zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Natomiast w myśl art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy, zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego.

Bezsporne w sprawie było, że ubezpieczona była funkcjonariuszem służby celnej, a w ostatnim okresie celno-skarbowej, że została zwolniona ze służby z dniem 31 sierpnia 2017 r. oraz to, że od 8 sierpnia 2017 r. przebywała nieprzerwanie na zwolnieniu lekarskim. Organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego uznając, że jako funkcjonariusz służby celnej nie podlegała ona ubezpieczeniu chorobowemu.

Do czasu zmiany ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, dokonanej ustawą z 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 1321), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2018 r., przepis art. 6 ust. 1 pkt 18a stanowił, że funkcjonariusz służby celnej, a później celno-skarbowej, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, co przy interpretacji z art. 11 ustawy systemowej mogło prowadzić do wniosku, że funkcjonariusz służby celnej, a później celno-skarbowej do 31 grudnia 2017 r., nie podlegał ani obowiązkowemu, ani dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Należy jednak zwrócić uwagę, że choć przepis art. 11 ust. 1 i 2 ustawy systemowej nie wymienia celników wśród osób podlegających obligatoryjnie lub fakultatywnie (na swój wniosek) ubezpieczeniu chorobowemu, to jednak z art. 13 pkt 12 ustawy systemowej wynika, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają funkcjonariusze Służby Celnej od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby. Dosłowne zatem odczytywanie treści tego ostatniego przepisu prowadziłyby do uznania, że celnicy podlegają jednak obligatoryjnie również ubezpieczeniu chorobowemu.

Sporne w niniejszym procesie zagadnienie było przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, w którym wskazano, że ocena przysługiwania funkcjonariuszowi Służby Celnej (obecnie Administracji Celnej) prawa do zasiłku chorobowego po zwolnieniu ze służby powinna być dokonywana z uwzględnieniem zasady równego traktowania ubezpieczonych (art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 2a, 11 i 13 pkt 12 ustawy systemowej). Ponieważ zasiłek chorobowy wypłacany po ustaniu ubezpieczenia jest świadczeniem o charakterze wyjątkowym, udzielanym po ustaniu okresu ubezpieczenia i bez ekwiwalentu w składce na ubezpieczenie chorobowe, przysługującym z tytułu spełnienia się ryzyka określonego ogólnie jako „niezdolność do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia”, to należy rozważyć, czy dopuszczalna jest taka wykładnia art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 13 pkt 12 ustawy systemowej, iż funkcjonariusz

Służby Celnej (obecnie Administracji Skarbowej) może nabyć prawo do zasiłku chorobowego po zakończeniu służby, jeżeli niezdolność do jej wykonywania powstała przed jej zakończeniem, nie doszło do przekroczenia okresu zasiłkowego wymienionego w art. 8 ustawy zasiłkowej i nie wystąpiły okoliczności negatywne – opisane w art. 12 – 17 ustawy zasiłkowej. Zawarte w art. 13 pkt 12 ustawy systemowej *expressis verbis* zdanie, że „obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu” podlegają funkcjonariusze Służby Celnej (obecnie Administracji Skarbowej) od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby mogłoby implikować taką wykładnię teleologiczną przepisów art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 13 pkt 12 ustawy systemowej, że celem ustawodawcy nie było pozbawienie funkcjonariuszy celnych po dniu zwolnienia ze służby prawa do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy zasiłkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2013 r., I UK 125/13, Legalis nr 1024850).

Mimo jednoznacznej treści przepisu art. 13 pkt 12 ustawy systemowej, należałoby jednak pominąć stosowaną najczęściej wykładnię językową, natomiast prymat należałoby w tym przypadku przyznać wykładni systemowej. Z drugiej strony - gdyby ustawodawca chciał uregulować tylko okresy podlegania ubezpieczeniu, z łatwością mógł to uczynić, zdaniu pierwszemu art. 13 nadając treść: „Ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, w zakresie określonym w art. 6, art. 11 oraz art. 12 ustawy, podlegają osoby fizyczne w następujących okresach...” Ponieważ tak się nie stało, nakazuje to rozważenie, czy ustawodawca kierował się zamiarem osiągnięcia innego celu.

W ramach badania tego celu należy uwzględnić szczególne unormowanie sytuacji ubezpieczeniowej funkcjonariuszy celnych, które umożliwia porównanie ich sytuacji prawnej do sytuacji pozostałych osób podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Niewymienienie celników w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy systemowej jest konsekwencją obowiązującego w spornym okresie art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. Nr 168, poz. 1323 ze zm.), zgodnie z którym w przypadku urlopu lub choroby funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne świadczenia pieniężne należne na zajmowanym stanowisku służbowym. Natomiast stosownie do ust. 2 i 3 tego artykułu - przepis ust. 1 stosuje się także w razie niemożności wykonywania służby z innych przyczyn uprawniających do świadczeń określonych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przez okres określony w tych przepisach. W razie niezdolności do służby z powodu choroby spowodowanej wypadkiem przy pełnieniu służby lub chorobą zawodową funkcjonariusz zachowuje prawo do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego z tytułu wypadków przy pełnieniu służby i chorób zawodowych, przez okres określony w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego.

W przedstawionym aspekcie w ustawie o Służbie Celnej unormowano więc uprawnienia celników związane z niezdolnością do pracy na skutek choroby - zasadniczo w sposób bardziej korzystny w porównaniu do pracowników. Dotyczy to np. długości otrzymywania uposażenia za okres choroby (w myśl art. 105 pkt 6 ustawy o Służbie Celnej funkcjonariusza można zwolnić ze służby w przypadku nieobecności w służbie z powodu choroby trwającej dłużej niż rok), a także wysokości uposażenia w okresie niezdolności do pracy. Uposażenie to jest finansowane z budżetu Państwa; nie było więc potrzeby odprowadzania składek na ubezpieczenie chorobowe, czego konsekwencją stała się treść art. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego zostały przyznane celnikom na takich samych zasadach, jak innym osobom, podlegającym obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym.

Ustawa o Służbie Celnej nie reguluje natomiast sytuacji celnika, który stał się niezdolny do służby, jeżeli niezdolność do pracy z tej przyczyny trwa nadal po zwolnieniu ze służby, a stał się on niezdolny do służby w krótkim okresie przed jej zakończeniem, jak to zdarzyło się w niniejszej sprawie. Pragmatyki służbowe nie powinny regulować kwestii świadczeń z tytułu choroby poniżej standardu, wyznaczonego przez ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Brak unormowania spornej kwestii w ustawie o Służbie Celnej mógł być determinowany poglądem o komplementarnej regulacji zawartej w ustawie zasiłkowej.

Ratio legis uregulowania z art. 7 ustawy zasiłkowej jest zabezpieczenie materialne pracownika na wypadek czasowej przeszkody w podjęciu nowego zatrudnienia, ujmowane również jako zabezpieczenie pracownika przed utratą zarobków na wypadek przemijających przeszkód w ich zdobywaniu, wywołanych chorobą. Unormowanie to ma więc charakter gwarancyjny, ochronny, zabezpieczający środki utrzymania ubezpieczonego i jego rodziny na czas uniemożliwiający wyszukanie nowego źródła dochodu. Prawo do tego świadczenia dyktowane jest koniecznością ochrony wytworzonej przez chorobę przerwy w pracy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1996 r., II UZP 23/95, OSNAPiUS 1996, nr 24, poz. 376). W przepisie art. 7 ustawy ustawodawca wyróżnił sytuacje nadające się do ochrony ze względów społecznych i uznał, że - poza wypadkami opisanymi w art. 12 oraz 15-16 ustawy - prawa do zasiłku nie można nabyć w okolicznościach opisanych w art. 13, jako niewymagających tej ochrony (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/01).

W ocenie Sądu Rejonowego dopuszczalna jest taka wykładnia art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej w związku z art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, iż funkcjonariusz Służby Celnej może nabyć prawo do zasiłku chorobowego po zakończeniu służby, jeżeli niezdolność do jej wykonywania powstała w okresie przed jej zakończeniem, nie doszło do przekroczenia okresu zasiłkowego wymienionego w art. 8 ustawy zasiłkowej i nie wystąpiły okoliczności negatywne, opisane w art. 12 - 17 ustawy. Dodatkowym argumentem przemawiającym za taką wykładnią jest fakt braku możliwości nawiązania przez chorego celnika nowego stosunku pracy, podjęcia działalności gospodarczej lub otrzymania zasiłku dla bezrobotnych. Zawarte w art. 13 pkt 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych *expressis verbis* zdanie, że „obowiązkowo ubezpieczeni emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu” podlegają funkcjonariusze Służby Celnej od dnia nawiązania stosunku służby do dnia zwolnienia ze służby może implikować taką wykładnię celowościową omawianych przepisów, że celem ustawodawcy nie było pozbawianie funkcjonariuszy celnych po dniu zwolnienia ze służby prawa do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy zasiłkowej. Trudno bowiem mniemać, że sytuacja prawna funkcjonariusza – korzystającego z większej ochrony trwałości stosunku służby i większych przywilejów służbowych, niż zwykły pracownik, miałaby być gorsza po ustaniu stosunku służby w odniesieniu do prawa do zasiłku chorobowego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, w przedmiotowej sprawie należy uwzględnić specyficzny charakter stosunku służbowego ubezpieczonej jako funkcjonariusza celnego, a później celno-skarbowego i uznać, że wykładnia stosowana wobec tych funkcjonariuszy nie może być surowsza, niż wykładnia dotycząca innych osób podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu i powinna być dokonana z uwzględnieniem zasad równego traktowania.

Ubezpieczona była nieprzerwanie niezdolna do pracy od 8 sierpnia 2017 r. Bezsparnie zatem jej niezdolność do pracy powstała przed rozwiązaniem stosunku służbowego i trwała nadal po jego zakończeniu. Warto zaznaczyć, że wobec odwołującej nie występują negatywne przesłanki, opisane w art. 12 – 17 ustawy zasiłkowej. W konsekwencji powyższego Sąd uznał, że ubezpieczona była uprawniona do zasiłku chorobowego za sporny okres. Nie doszło również do wyczerpania okresu zasiłkowego przez wnioskodawczynię.

Stan faktyczny w sprawie był bezsporny, nie kwestionowany przez żadną ze stron, dlatego Sąd oparł swoje ustalenia na dowodach z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego, których treści ani prawdziwości strony nie kwestionowały. Zdaniem Sądu dowody z dokumentów w całości stanowią wiarygodny materiał dowodowy, gdyż ich treść jest jasna, oczywista i nie budzi wątpliwości. Wyjaśnienia ubezpieczonej stanowiły jedynie dopełnienie całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i Sąd dał im wiarę, gdyż spójnie korespondowały z dowodami z dokumentów.

Biorąc pod uwagę, dokonane powyżej ustalenia i przeprowadzone rozważania, Sąd w punkcie I sentencji wyroku, na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił obie zaskarżone decyzje organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do zasiłku chorobowego za okres od 1-18 września 2017 r. oraz od 19 września 2017 r. do 30 października 2017 r.

Orzeczenie o kosztach w punkcie II sentencji wyroku, znajduje podstawę w treści art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z którym, strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Reguła ta dotyczy także spraw rozpatrywanych przez sądy pracy i ubezpieczeń społecznych.

W myśl art. 98 § 3 k.p.c., do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez Sąd osobistego stawiennictwa strony.

W niniejszej sprawie kosztami poniesionymi przez ubezpieczoną było wynagrodzenie pełnomocnika ją reprezentującego, które zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.), wynosiło w każdej z połączonych spraw 180,00 zł, łącznie zatem 360 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.